МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет культури і мистецтв

Кафедра театрознавства та акторської майстерності

Затверджено
на засіданні кафедри театрознавства та
акторської майстерності
факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана
Франка
(протокол № 1 від 28.08.2025 р.)

Гарант ОПП «Акторське мистецтво
драматичного театру і кіно»
Декан факультету
доц. Мирослава ЦИГАНИК
_____

СИЛАБУС / SYLABUS

з навчальної дисципліни

«Фехтування»,

що викладається в межах
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва,
спеціалізацією В6.01 Сценічне мистецтво
галуззю знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Львів – 2025 р

Назва навчальної дисципліни	Фехтування
Адреса викладання дисципліни	вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва освітньої програми	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» В6 Перформативні мистецтва В6.01 Сценічне мистецтво ОПП Акторське мистецтво драматичного театру і кіно
Викладачі курсу	Бондар Артем, асистент кафедри театрознавства та акторської майстерності.
Контактна інформація викладачів	artem.bondar@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі онлайн консультації. Для погодження часу онлайн-консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка навчальної дисципліни	https://kultart.lnu.edu.ua/course/fekhtuvannia
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Фехтування» є вибірковою дисципліною зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва, спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво, ОПП Акторське мистецтво драматичного театру та кіно для першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти денної форми навчання, яка викладається в обсязі 120 годин, 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) на ІІІ курсі, у 6 семестрі.
Підсумковий контроль	Залік в кінці 6 семестру.
Коротка анотація дисципліни	Мистецтво фехтування у своїй основі ґрунтується на бойових мистецтвах. Техніка виконання передбачає використання прийомів з різних видів бойових мистецтв, однак на користь створення більшої виразності та забезпечення підвищення рівня безпеки для виконавців. Основним завданням дисципліни «Фехтування» є навчання студентів-акторів принципам сценічного бою в театрі – фехтування, основних його прийомів, прийомів безпечного бою на різних видах історичної холодної зброї; досягнути розуміння сценічних і несценічних боїв.
Мета та цілі дисципліни	**Мета дисципліни** «Фехтування» – надання практичних навичок зі сценічної пластики, основ сценічного бою – фехтування; ознайомлення та оволодіння прийомами безпечного бою, з використанням різних видів холодної зброї; удосконалення необхідних психофізичних якостей і професійних умінь і навичок в контексті сценічної дії. Основними **завданнями є**: - формування у студентів-акторів уміння вести сценічний бій - фехтування, знання основних його прийомів, - навчання студентів володіти холодною зброєю, розуміти сценічні і несценічні бої; - формування уміння самозбереження; - формування і розвиток спеціальних сценічних умінь і навичок; - виховання в студентів, майбутніх акторів, психічних та морально-вольових якостей, рис особистості: працелюбності, цілеспрямованості, волі, відчуття колективізму, тощо; - виховання творчого мислення, пов'язаного із фехтуванням, виховання творчих якостей, пов'язаних з рухом.

Ключові слова	Сценічний бій, бойове мистецтво, фехтування, шабля, шпага, рапіра, атака, оборона, сценічне падіння, бойовий гопак, бойові палі.
Формат дисципліни	Очний
	Заняття проводяться в аудиторіях, де є достатньо простору для активної діяльності студентів: можливості виконання парних чи групових вправ. Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем.
Тривалість навчальної дисципліни	120 годин
Обсяг навчальної дисципліни	32 години аудиторних – практичних занять. 88 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : **знати**: теоретичні основи предмету «Фехтування»; визначення змісту понять «фехтування», «шпага», «рапіра», «шабля»; правила техніки безпеки, а також основні методичні принципи роботи; розвитку фехтування, холодну зброю та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі; методику освоєння прийомів фехтувального прийому в контакті з партнером; методи атаки та оборони, вміти практично їх використовувати на сценічному майданчику; види холодної зброї, згідно з історичною епохою; побутові і ритуальні дії зі зброєю. **вміти**: розвивати спритність, сміливість швидкість та зосередження; вміти відігравати сценічне поранення, яке завершується падінням; вільно володіти технікою рук і ніг; безпечно співпрацювати (вести бій) з партнером; оволодіти вольовим прагненням перемогти партнера; вміти використовувати прийоми обеззброювання партнера-противника; самостійно розробляти комбінації, відповідно до логіки і доцільності; професійно використовувати техніку фехтування в етюдах та в сценах битв майбутніх вистав.
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	**Аналітичні навички**: вивчення концептуальних засад сценічного мистецтва дозволить розвинути здатність аналізувати складні ситуації, розбирати проблеми на складові та визначати оптимальні рішення. **Навички критичного мислення**: здатність критично осмислювати прийоми фехтування, оцінювати їхню доцільність і художню ефективність у конкретному сценічному контексті, аналізувати власні виконавські рішення та коригувати їх відповідно до режисерського задуму й жанрових особливостей вистави**. Комунікаційні навички:** здатність ефективно комунікувати з партнерами на сцені та в репетиційному процесі, використовуючи невербальні засоби, ритм, рух і взаємодію з предметом для досягнення узгодженої сценічної дії та виразного художнього результату.
Теми	**Тема 1.** Вступне заняття. Історія розвитку фехтування. Холодна зброя та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі. Холодна зброя та вишкіл дружинників Княжої доби, козаків на Запорізькій Січі. **Тема 2**. Сценічне пересування та динаміка: техніка ніг. (всі види кроків, стрибків). **Тема 3.** Маніпуляційна техніка та етикет поєдинку: техніка рук (види атак і захисту; вітання та поклін). **Тема 4.** Робота з партнером (дистанція, атаки і контратаки). **Тема 5.** Тактичні прийоми (переклади, зав'язування, захоплення, знешкодження, вбивство...). **Тема 6.** Зв'язки і комбінації (логіка і доцільність). **Тема 7.** Динаміка бою, темперамент, темпоритм, акценти, розділові знаки. **Тема 8.** Етюдна-постановочна робота, розробка комбінації на основі невеликого драматургічного матеріалу (бій - як діалог персонажів). **Тема 9.** Робота зі словом в злагоді з рухом (етикет - в носінні зброї, манера розмовляти згідно історичної епохи).

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Танець», «Майстерність актора», «Сценічний рух», «Фізвиховання (тренінг)», «Історія України», достатніх для сприйняття категоріального апарату акторської майстерності.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки), дискусія.
Необхідне обладнання	Навчання проводиться за допомогою тренувальної зброї (шпаги, ножі тощо). Вивчення курсу потребує використання загальновживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет. Проектор, ноутбук, звукові колонки. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни: аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.
Література для вивчення дисципліни	Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих. **Основна література:** 1. О. Абрамович, А. Кудренко. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. Молодий вчений. 2019. № 9(73). С. 133-136. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-29 2. Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цибульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність. Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. Вип. 17. Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Вінниця : ТОВ «Ландо ЛТД», 2014. С. 34–41. 3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с. 4. Елькіс Г.Я. Сценічне фехтування. Київ : Мистецтво, 1971. 69 с. 5. Книга п'яти кілець / Міямото Мусасі ; [пер. з англ. В. Данмер]. Харків : Фоліо, 2024. 117, [2] : іл. 6. Морозова Г. Сценічний бій (фехтування і пластичні трюки у виставі). К.: Мистецтво, 1972. 143 с. 7. Опанасюк В.А. Історичний огляд розвитку дисципліни „Сценічний рух" як розділу театральної педагогіки. Зб. Рівне, 1993. 8. Опанасюк В.А. Сценічний рух в самодіяльному театральному колективі. Київ: Просвіта, 1991. 9. Пансо В. Праця і талант у творчості актора . Львів, 2014. 276 с. https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Panso-Voldemar.pdf 10. Підготовка спортсменів у фехтуванні на шаблях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Дрюков В. О., Шуберт В. С. Львів : ЛДУФК, 2011. 245 с. : іл., табл. 11. Пластичне виховання / В.А. Опанасюк. Навчально- методичний посібник. Рівне: РДІК, 1997, 115 ст. 12. Роєнко О.О. «Питання і відповіді, або з досвіду фехтмейстера-постановника», Херсон: ФОП Гринь Д.С., 2015. 266 с. 13. Розін М.Я. Сценічне фехтування. Х., 2004. 69 с. 14. Топорков В.О. Про техніку актора. Київ: Мистецтво, 1961. 15. Фехтування на шпагах: теорія і методика / О. В. Дрюков, В. О. Дрюков. Київ: Центр ДЗК, 2017. 219 с. : іл., табл. 16. Функціональна асиметрія і орієнтація підготовки фехтувальників : [для тренерів, фахівців з фехтування, викладчів, спортсменів, аспірантів і студентів, які навчаються у спец. навч. закл.] / О. А. Шинкарук, А. М. Улан ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. Київ

<table>
<tr><td></td><td>: Олімпійська література, 2021. 147 с. : іл., табл.
17. Юдов М., Альмуваїл Ф., Білецька,О., Мандзій І. Особливості сценічного бою в театрі та кіно. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво, 4(2). 2021. С.163–182.
Додаткова:
18. Барба Е. Паперове каное. Львів : Літопис, 2001. 286 с
19. Біль Р. Виховання акторської харизми : методичний посібник / Роман Біль. Вінниця: Нова Книга, 2013. 232 с.
20. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Переклад з англ. Львів: 2005. 136 с.
21. Клименко В.В., Буток В.Д. Ваш вихід, Панове, або Акторська майстерня для початківців. Київ : Таксон, 2002. 236с: іл. 50.
22. Курбас Лесь. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2001.
https://sens.in.ua/filosofiia-teatru/
23. Патріс Паві. Словник театру. Львів, 2006. 640с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pavis_Patrice/Slovnyk_teatru.pdf</td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</td><td>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:
• практичні/самостійні тощо: 80% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 80.
• індивідуальне творче завдання 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20.
Поточний контроль та оцінювання проводиться безпосередньо на практичних заняттях.
Семестровий контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку студентів та засвоєння ними навчальної програми.
Для проведення семестрового контролю обов’язковою є здача індивідуального творчого завдання самостійної роботи.

<table>
<tr><th>Види робіт.
Критерії оцінювання знань студентів</th><th>Макс. кі-сть балів</th></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>1. Бали за практичні заняття</td><td>10 балів</td></tr>
<tr><td>Досконале володіння зброєю та бездоганна точність рухів. Виконання прийомів з ідеальним таймінгом і дистанцією, що гарантує безпеку партнера. Образ цілісний, логіка бою психологічно обґрунтована, а етикет відповідає історичній епосі.</td><td>9–10</td></tr>
<tr><td>Впевнена координація та чітке знання тактичних елементів. Дотримання техніки безпеки при незначних похибках у темпоритмі взаємодії. Сценічний образ переконливий, проте техніка подекуди домінує над виразністю.</td><td>7–8</td></tr>
<tr><td>Опанування базової маніпуляційної техніки при певній невпевненості у складних зв’язках. Наявні технічні помилки (порушення дистанції), які не загрожують безпеці, але знижують якість етюду. Бракує органічного зв’язку між словом і фізичною дією.</td><td>5–6</td></tr>
<tr><td>Фрагментарні навички, порушення логіки бойової фрази. Рухи нескоординовані, присутні м’язові затиски, техніка безпеки виконується формально. Манера поводження зі зброєю не відповідає історичному контексту.</td><td>3–4</td></tr>
<tr><td>Відсутність знань базових атак і захистів. Дії хаотичні, невпорядковані та потенційно небезпечні для партнера.</td><td>1–2</td></tr>
<tr><td>Завдання не представлене або продемонстрована повна несамостійність у підготовці матеріалу.</td><td>0</td></tr>
<tr><td>2. Шкала оцінювання індивідуального завдання</td><td>20 балів</td></tr>
<tr><td>Винятковий рівень психофізичного контролю та технічної майстерності. Бойова партитура виконана з ідеальним дотриманням дистанції, ракурсів</td><td>18–20</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

та історичного етикету. Усі елементи інтегровані в цілісний художній образ із бездоганною реакцією на дії партнера.	
Виконання характеризується впевненістю, чіткою структурою та повним дотриманням техніки безпеки. Студент вільно оперує методами атаки та оборони. Поодинокі технічні недоліки не впливають на загальну логіку поєдинку.	15–17
Стабільні навички виконання базових прийомів при витриманому ритмічному малюнку. Присутня певна механістичність рухів. Акторській інтерпретації конфлікту та поєднанню слова з дією бракує органіки.	12–14
Завдання виконане на репродуктивному рівні з помилками у координації чи техніці приземлення. Зайва м'язова напруга знижує пластичну виразність, порушується темпоритм «фехтувальної фрази».	9–11
Поверхове знання бойових схем та невпевнена робота з театральною зброєю. Велика кількість технічних огріхів. Студент потребує постійних підказок щодо послідовності дій.	5–8
Відсутність володіння технічним арсеналом дисципліни. Дії хаотичні та створюють реальну загрозу травмування партнера. Повна відсутність сценічної логіки.	1–4
Завдання не представлене або продемонстрована повна несамостійність у підготовці матеріалу.	0
3. Самостійна робота студентів	
Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому семестровому контролі, до самостійної роботи здобувачів відноситься їхнє відвідування наукових конференцій чи публічних подій, лекцій, воркшопів, пов'язаних із темами дисципліни.	10
4. Індивідуальна робота студентів	
Здобувачі вищої освіти можуть отримати **додаткові бали** за науково-дослідну та прикладну діяльність у межах дисципліни, зокрема за підготовку доповідей, участь у тематичних конференціях чи круглих столах. Оцінюються також індивідуальні творчі напрацювання: розробка авторських бойових партитур, апробація історичних технік фехтування на сценічному майданчику та пропозиції щодо вдосконалення методики безпечної партнерської взаємодії. Окремим видом активності є підготовка демонстраційних матеріалів або відеоаналізу технічних елементів, що сприяють глибшому засвоєнню навчального матеріалу.	10

Оцінювання курсу здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними, самостійно підготованими, нескопійованими. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані в часі лекційних та практичних занять, виконання самостійної роботи, та бали за виконання практичних завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. ***Критерії оцінювання.**
Дотримання умов доброчесності	**Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахуванням викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.** Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/ Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity- at-the-university/.
Навчання іноземною мовою	У процесі викладання навчальної дисципліни можливе використання матеріалів та джерел іноземною (польською, англійською) мовою.
Позааудиторні заняття	Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, форумах, круглих столах тощо (за активну участь отримують додаткові бали). У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.